

הגאות, כי הכתוב ימנע את המלך מגאות ורוממות הלב וכל שכן האחרים שאינן ראויים לכך, עכ"ל.

הנה שהרמב"ן חיפש רמז בתורה לאיסור הגאות, ופלא שלא הביא דברי הגמ' כאן דמפורש האזהרה לזה. וראה עוד בשפת אמת (ליקוטים) עה"פ (דברים ח יד): ורם לבבך וגו' שכתב: הוא לאו על גיאות, ומהתימא על הרמב"ן דמסמיך לאו דגיאות מלבלתי רום לבבו (להלן י"ז, כ). הלא פן לאו הוא וכל פרשה זו מיוסדת על ענוה וכו' עכ"ד. והיינו כהערה הנ"ל.

וע"ע בחזקוני (דברים ח, יד) שהביא מהגמ' סוטה כאן הנ"ל דיש כאן אזהרה לגסי הרוח ע"ש. וראה בהקדמת הסמ"ג המביא שרמזו לו משמים על לאו זה דכתוב כאן השמר לך פן תשכח וגו' שלא ישכח למנותו - אזהרה לגסי הרוח, והובא דבריו בפתיחה לחפץ חיים לאוין אות ה' בבאר מים חיים שם ע"ש היטב, וראה גם בשערי תשובה לרבינו יונה שער שלישי (מאמר קע"ה) שכ"כ ע"ש היטב.

★★

בגמ': ואת דכא ושפל רוח רב הונא ורב חסדא חד אמר אתי דכא, וחד אמר אני את דכא ומסתברא כמ"ד אני את דכא שהרי הקדוש ברוך הוא הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני ולא גבה הר סיני.

עפ"י דברי הגמרא נראה לפרש את דברי הפסוק (דברים יב, ב-ד) 'אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים וגו' את אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות וגו' לא תעשון כן לה' אלקיכם'. היינו שהתורה אומרת שהגוים עובדים את אליליהם "על ההרים והגבעות", אבל אתם בני ישראל 'לא תעשו כן לה"א', היינו עבודת ה' של בני ישראל לא יהיה כך, אלא אני את דכא, שעבודת ה' היא בהכנעה ובשפלות האדם, ודו"ק.

ואגב, אציין מה ששמעתי מידידי מוהר"י הרץ נ"י לפרש 'אני את דכא', כידוע 'את' הוא טפל שהקב"ה אומר שהוא שוכן אצל מי שטפל לדכא, היינו מי שעוזר ומסייע לדכא, ודפח"ח.

(וללוי אמר)

★★

בגמ': א"ר יוסף לעולם ילמד אדם מדעת קונו שהרי הקדוש ברוך הוא הניח כל ההרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני והניח כל אילנות טובות והשרה שכינתו בסנה.

לפיו"ז יש לפרש מש"כ (דברים לג, טז): ורצון שכני סנה, וברש"י: נחת רוח ופיוס וכן כל רצון שבמקרא ע"כ.

וזוהו "ורצון שכני סנה", הרצון והנחת רוח של הקב"ה שיהי 'שוכני סנה', שיהא האדם מתנהג בענוה כמו הסנה, [ואז הקב"ה "שוכן" אתו].

(וללוי אמר)

★★

בגמ': לעולם ילמד אדם מדעת קונו שהרי הקב"ה הניח הקב"ה כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני.

בזה ביארו המפרשים (ראה במדרש שמואל ועוד) המשנה בריש פרקי אבות "משה קיבל תורה - מסיני", היינו כמו שסיני היתה הנמוכה שבהרים ודוקא בגלל כן נבחרה שעליה יתנו את התורה, כן נבחר משה - מסיני משום סיני, מחמת היותו עניו מאוד מכל אדם אשר על פני האדמה.

★★

הקשה האדמו"ר מקאצק ז"ע כיון דנבחרה סיני מחמת היותה נמוכה שבהרים, למה נתנה התורה בכלל על הר ולא ניתנה ע"ג האדמה, או בתוך בקעה.

אלא שאף שהגאווה מאוסה בעיני המקום, מ"מ שמינית שבשמינית בעי, שיהי' לו גבהות לפני המקום, ולא יבוש מפני המלעיגים, וידע חשיבות מעשיו בשמים, ולכן ניתנה התורה על הר אבל על הנמוכה שבהרים.

★★

בגמ': והניח כל אילנות טובות והשרה שכינתו בסנה.

בעין יעקב לא גרס מימרא זו, ונראה דהטעם בזה הוא משום דבשלמא גבי הרים וגבעות אף שהי' מתן תורה במדבר